

TÜRK TARİH KURUMU "GENEL KURULU," NUN YILLIK TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun yıllık «Genel Kurul» toplantısı 9 Şubat 1947 pazar günü saat 15 de Ankara'da Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesindeki merkezinde, Başkan Prof. Şemseddin Günaltay'ın başkanlığı altında yapılmıştır.

Geçen toplantıya ait tutanak ile Kurumun son 14 aylık çalışmasına dair Yönetim Kurulu raporu ve 1945 yılı yedi aylık bütçesiyle 1946 yılı bütçesine ait gelir ve masraflar hakkında Denetleme Kurulu'nun raporu okunmuş, çalışma raporu hakkında üyeler tarafında sorulan bazı sorulara karşı Yönetim Kurulunca yapılan açıklamalardan sonra tutanak ve raporlar olduğu gibi kabul edilerek Yönetim Kurulu ibra edilmiştir.

Bundan sonra Kurumun önümüzdeki yıllara ait çalışmalarına dair verilen önergelerle teklifler konuşularak şunlara karar verilmiştir:

1) Yurdumuzun aynı zamanda Jeoloji ve coğrafya bakımından incelenmesini de sağlamak amacıyla her yıl Kurum tarafından çalıştırılan kazı ve gezi heyetlerine birer jeolog ve coğrafyacının katılması.

2) İstanbul fethinin beşyüzüncü yıl dönümüne çok az bir zaman kaldığından meselenin tekrar ve önemle hükümetin dikkat nazarına arz edilmesi ve alınacak karara göre Kurumun yıl dönümüne hazırlık olmak üzere ilmi alanda giriştiği çalışmalara yeni bir programla hız verilmesi.

3) Dördüncü Türk Tarih Kongresinin 1947 son baharında Ankara'da toplanması.

4) Büyük Türk Mimarı Sinan hakkında hazırlanmakta olan monografinin kısa bir zamanda bitirilmesi.

5) Türk Sanat tarihine yaptığı büyük hizmetlerinin karşılığı olarak Collège de France ve İstanbul Üniversitesi Profesörlerinden, Fransız Arkeoloji Enstitüsü'nün İstanbul Şubesi Müdürü A. Gabriel'e Kurum'un onursal üyeliğinin Tevcihi.

6) Kurum'un Koruyucu Başkanı Sayın Cumhurbaşkanı İnönü'ye] Genel Kurul'un saygılarının telgrafla bildirilmesi.

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1. XI. 1945 den 31 XII. 1946 TARİHİNE KADAR 14 AYLIK ÇALIŞMALARI HAKKINDA GENEL KURULA SUNULAN RAPOR

Genel Kurulun sayın üyeleri,

Çalışma raporumuzu arzetmeden önce bu yıl aramızdan ebediyen ayrılmış olan değerli arkadaşımız ve eski Asbaşkanımız İhsan Sungu'nun aziz hâtırasını saygı ile anarız.

Yüksek Kurulunuza sunulan bu defaki raporumuz, 1945 bütçe yılının 7 aylık bir devreyi kapsamaması sebebiyle Genel Kurul toplantısının 1947 yılı başında yapıl-

masından dolayı, 1945 yılından 2 ve 1946 yılından 12 ay olmak üzere 14 aylık bir zamana ait çalışmalarımızı ve 19 aylık bütçe durumumuzu içine almaktadır.

Mali durum

Kurumumuzun 1945 yedi aylık mali yılı geliri, 63.154 lira 2 kuruşu 1944 yılından artan, 68.833 lirası hükümet yardımı, 1.402 lira 42 kuruşu yayınlar geliri, 87 lirası üye verimcesi, 11.071 lira 47 kuruşu da türlü gelirler olmak üzere 144.547 lira 91 kuruştur.

Bu gelirden 20.713 lira 84 kuruşu daimî memur ve müstahdemlerin aylıklarıyla olağanüstü zamlarına, 2.332 lira 87 kuruşu yol paraları, müstahdemlerin elbise bedelleri, yardım ve ikramiyelere, 3.264 lira 32 kuruşu demirbaş ve türlü idare giderlerine, 49.229 lira 50 kuruşu telif, tercüme, baskı malzemesi, kitabeler heyeti giderleri gibi türlü yayın işlerine, 16.716 lira 4 kuruşu Basımevi masraflarına, 4.060 lira 67 kuruşu kitap ve mecmua bedelleriyle kütüphane masraflarına, 14.792 lira 84 kuruşu kazı işlerine, 251 lira 60 kuruşu tarihi eserlerin tamirine, 33 lira 33 kuruşu vergilere sarfedilmiştir. Bu suretle gider yekânı 111.395 lira 9 kuruş tutmuş geri kalan 33.152 lira 82 kuruşu 1946 yılına devrolunmuştur.

Bu yılın 250.000 liradan ibaret olup bina inşaatı karşılığı bulunan olağanüstü bütçesinden hiç bir sarfiyat yapılmamış ve bu ödenek aynen 1946 yılına devredilmiştir.

Kurumumuzun 1946 yılı geliri, 33.152 lira 82 kuruşu geçen yıldan artan, 118.000 lirası hükümet yardımı, 75.000 lirası Atatürk tesisi geliri, 5.402 lira 57 kuruşu yayımlar geliri, 75 lirası üye verimcesi, 15.786 lira 68 kuruşu faizler, 4.730 lira 16 kuruş diğer gelirler olmak üzere 252.147 lira 23 kuruştur.

Bu gelirden 34.097 lira 20 kuruşu daimî memur ve müstahdemlerin aylık ve ücretleriyle olağanüstü zamlarına, 2.680 lira 74 kuruşu müstahdemlerin elbise bedelleriyle tedavi masraflarına, yardım ve ikramiyelere, 7.050 lira 40 kuruşu kırtasiye, demirbaş ve türlü idare giderlerine, 96.522 lira 47 kuruşu telif ve tercüme, baskı malzemesi, kitabeler heyeti giderleri gibi türlü yayın işlerine, 29.931 lira 17 kuruşu Basımevi masraflarına, 7.252 lira 72 kuruşu kitap ve mecmua bedelleriyle kütüphane masraflarına, 24.740 lira 38 kuruşu kazı işlerine, 300 lirası tarihi eserlerin tamirine, 57 lira 17 kuruşu vergilere sarfedilmiştir. Bu suretle gider yekânı 202.632 lira 25 kuruş tutmuş, geri kalan 49.514 lira 98 kuruş 1947 yılına devrolunmuştur.

Bu yılın da 250.000 liralık olağanüstü bütçesinden sarfiyat yapılmıyarak tahvilâtan ibaret bulunan bu ödenek aynen 1947 yılına devredilmiştir.

1 Ocak 1947 de anbarlarımızda ve bayilerimizde malolma fiyatı 54.362 lira 52 kuruş tutan kâğıt ve diğer neşir ve işletme malzemesi ile 160.287 lira 4 kuruş kıymetinde Kurum yayınları mevcuttur. Aynı tarihte demirbaşlarımızın malolma kıymeti 83.869 lira 60 kuruştur. Kütüphanedeki kitaplarımız bu toplamın dışındadır.

Yayın İşleri

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve satışa çıkarılmıştır :

1. Abu'l-Farac tarihi I. cilt.
2. İsmail Hakkı Uzunçarşılı : Osmanlı Devletinin Saray Teşkilâtı.
3. İsmail Hakkı Uzunçarşılı : Mithat ve Rüştü Paşaların tevkiplerine dair vesikalar.
4. G. Childe : Doğunun Prehistoryası (Prof. Şevket Aziz Kansu tarafından türkçeye çevrilmiştir).
5. Afif Erzen : İlk Çağda Ankara.
6. Şemseddin Günaltay : Yakın Şark II, Anadolu.
7. Enver Ziya Karal : Selim III'ün Hattı Humayunları, Nizam-ı Cedit.
8. Güterbock : Kumarbi efsanesi Etice metnin transkripsiyonu.
9. Vekayi, Babur'un Hatıratı II. cilt (Prof. Rahmeti Arat tarafından dilimize çevrilmiş ve kıymetli notlarla izahlı bir indeks eklenmek suretiyle tercüme değerlendirilmiştir).
10. Hikmet Bayur : Hindistan tarihi I. cilt.
11. Şevket Aziz Kansu : İnsanlığın kaynakları ve ilk medeniyetler I. cilt.
12. Belleten 37—40 ıncı sayılar.

Şu eserlerin baskı işleri bitmek üzeredir, yakında satışa çıkarılacaklardır :

1. Arif Müfit Mansel : Ege ve Yunan tarihi.
2. İsmail Hakkı Uzunçarşılı : Osmanlı tarihi I. cilt.
3. Âfet İnan : Türk Irkının vatanı Anadolu.

Bu yıl içinde şu eserlerin basımına başlanmıştır :

1. Şemseddin Günaltay : Yakık Şark III, Suriye ve Filistin.
2. Hikmet Bayur : Hindistan Tarihi II. cilt.
3. Eberhard : Çin Tarihi.
4. Enver Ziya Karal : Osmanlı Tarihi V. cilt.

Bu yıl içinde telif hakları Kurumcasatın alınarak bastırılmasına karar verilen eserler şunlardır :

1. Tahsin Özgüç : Ön Tarihte Anadolu'nun ölü gömme âdetleri.
2. E. Bosch : Türkiye'nin antik devirdeki meskükâtına dair bibliyografya.
3. Halil Demircioğlu : Eski Anadolu'nun Grek - Roma kültürüne tesirlerine bir misâl : Boğa üstündeki Tanrı.
4. Çağatay Uluçay : Saruhan'ı idare eden şehzadeler.
5. Ekrem Akurgal : Malatya heykel ve kabartmaları.
6. Akdes Nimet Kurat : Rusya Tarihi.
7. Akdes Nimet Kurat : Avrupa avarları, hazarlar, peçenekler, Kazan hanlığı, Sibir tarihi, İdil Bulgarları.
8. Bunlardan başka Ziya Gökalp'ın karısına ve kızlarına yazdığı 362 mektup, 164 kartpostal ile « Felsefe dersleri » ve « Kürt aşiretleri hakkında sosyolojik tetkikler » adlı eserleri 4000 lira bedelle satın alındığı gibi,
9. Osmanlı tarihinin ana kaynaklarından olan Sarıca Kemal Selâtinâmesinin tenkitli baskısı İstanbul Üniversitesi okutmanlarından Anhegger tarafından Kurumumuz hesabına hazırlanmaya başlanmıştır.

Babasına ve kendisine ait bazı hâtıraları neşretmek isteyen Bay Ali Haydar Mithat'a mukabilinde Kurumumuza aynı kıymette kitap terketmek şartıyla 1000 liralık bir yardım yapılmıştır. Bu eser yayınlanmış ve Kurumumuzun hissesi de alınmıştır.

Tercümelere

Bu yıl içinde şu eserlerin tercümelere bitmiş ve Kuruma teslim edilmiştir:

a) Kaynaklar :

1. Mesudî : Mürüç-üz Zehab (9 cilt).
2. Ravendî : Rahat-is-Sudur.
3. İskender Bey Münşi Türkmen : Tarih-i Alem Ara-i Abbasi (2. cildin 4, 5, 6 ncı kısımlarıyla üçüncü cildin 1 ve 2 ncı kısımları).
4. Moğolların gizli tarihi (Rusca tercümesi ve moğolca aslı ile de karşılaştırılarak almandan dilimize çevrilmiştir).
5. Başkomutan Simpat vekayinâmesi.
6. Vahram : Kilikya Kıralları tarihi.
7. Hetum vekayinâmesi.
8. İstanbul'da fransız sefirliği yapmış olan zavaf hakkında Marki de Bonnac'ın tarihi muhtırası.
9. Antoine Gallan'ın Osmanlı tarihi kaynaklarından olan ruznâmesi.

b) Yeni eserler :

10. Panzer : Topkapı sarayının kuruluşundan bugüne kadar geçen tarihi ve Türk saraylarında harem sistemi.
11. Hudyakov : Kazan Hanlığı tarihi.
12. Ligeti Layos : Mecarların eski tarihi.
13. Fallmerayer : Trabzon İmparatorluğu tarihi.
14. Nazım : Gazneli Sultan Mahmut, hayatı ve zamanı.
15. W. Hinz : Uzun Hasan ve Şeyh Cüneyd.
16. Godrington : Orta Asya tarihine coğrafi bir medhal.

Bunlardan başka şu eserlerin tercümelere Kurumca satın alınmıştır :

17. A. Smith Woodward : Atasal insanın coğrafi dağılışı.
  18. Toynee : Türkiye.
  19. Howard : Türkiye'nin taksimi.
  20. Groussé : Step İmparatorluğu.
  21. Gero Merhart : Yenisey'de bronz çağı.
- Ayrıca Rus dergilerinden şu makalelere tercüme ettirilmiştir :
22. Avdiyev : Orta Avrupa'da tarih ve arkeoloji tetkikleri.
  23. Borovko : Tarihten önceki sanat.
  24. Auerbach : Sibirya'da taş devri.
  25. Rukov : Giganti Sovhozın'da çalışmalar.
  26. Sosmovskiy : Angorabiy ve İrtiş ırmaklarında araştırmalar.
  27. Avdiyev : Tarih ve arkeoloji bakımından eski Kafkasya'nın tetkiki.
  28. Kiselef : Sovyet arkeolojisinin 25 yılı.
  29. Bernstam : Türkçe sikkeleri.

30. Hudenka : Güney Altay'ın paleoantropolojisine dair.

Bu yıl içinde yeniden şu eserlerin tercümesine başlanmıştır :

1. Şehabeddin Makdisî : Kitab-ür-Ravzateyn fi tarih-it Devleteyn (2 cilt).
2. Markopolo aeyahatnamesi (İngilizce en iyi ve notlu tercümesinden dilimize çevrilmektedir).
3. Kantemir : Osmanlı imparatorluğunun yükselme ve alçalma devri tarihi. (Romenceden dilimize çevrilmektedir).
4. A. Vandal : XV inci Louis zamanında Şark'a gönderilen bir fransız elçilik beyeti.
5. Athanas Gagaj : On beşinci asırda Arnavutluk ve Türk istilâsı.
6. K. Bittel : Anadolu'ya dair incelemeler.

Dünya Tarihi

Bu yıl içinde dünya tarihinin 7 cildi baskıya verilmiş ve bunlardan iki cildi yayınlanmıştır; iki cildinin baskı işleri bitmek üzeredir. Diğer üç cilt de basılmaktadır. Bunların adları yukarıda zikredilmiştir : Dünya tarihinden bu yıl içinde şu eserler Kuruma teslim edilmiştir :

1. Akdes Nimet Kurat : Rusya tarihi.
2. Akdes Nimet Kurat : Avrupa Avarları, Hazarlar, Peçenekler, Kazan hanlığı, Sibir tarihi, İdil Bulgarları.

Hazırlanan plâna göre takriben 38 cilt tutacak olan bu tarihin mühim bir kısmı henüz yazılmamıştır. Önümüzdeki yıl içinde geri kalan ciltlerin de yazılması için gereken tedbirleri alacağız. Bununla beraber bize yardım vâdinde bulunmuş olan arkadaşlarımızın vaadlerini mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda yerine getirmelerini tekrar rica ederiz.

Basımevl

Basımevimiz son 14 ay içinde 360 formalık eser basmıştır. Amerika'ya ısmarladığımız dizgi makinesi henüz gelmediği için daha fazla iş çıkaramıyoruz. Bu yüzden basıma hazır bir çok eserler sıra beklemektedir. Bugünkü şartlar içinde yeniden harf döktürmek suretiyle tertip atelyesini büyötmeye de imkân olmadığından bu yakınlarda geleceğini umduğumuz dizgi makinesini beklemekten başka çaremiz yoktur.

Kütüphanê

Son 14 ay içinde kütüphanede yapılan işler şunlardır :

- a) Muhtelif boydan 2257 ciltlik 1605 eserin esas defterlere kayıtları yapılmış, 3530 ciltlik 2000 eser için 10.100 fiş yazılmıştır.
- b) Kütüphanemizdeki dergilerin kataloğuna başlanmıştır ve bunlardan bir kısmı bitirilmiştir. Dergiler için yazılan fişler 16.246 yı bulmuştur.
- c) Bu müddet içinde kütüphanemize 301 i satın alınmak, 220 si armağan ve mübadele suretiyle cem'an 521 cilt eserle 140 ı satın alınmak, 249 u armağan ve mübadele yoluyla cem'an 389 dergi gelmiştir.

Kütüphanemizin kitap sayısı dergiler, gazete ve haritalar hariç olmak üzere 27.704 cildi bulmuştur.

Kazılar

Kurumumuzun bu yıl yaptırdığı gezi, kazı, sondaj ve araştırmalar şunlardır :

1. Antalya, Diyarbakır, Urfa, Gaziantep çevrelerinde prehistorik ve arkeolojik araştırmalar.
2. Alaca Höyük kazısı.
3. Demircipınar sondajı.
4. Çankırıkapı kazı yeri civarındaki Maliye Meslek Okulu bahçesi ve Soğukkuyu sondajı.
5. Lerdüğe tümülüsü araştırması.
6. Sivas kalesi sondajı.
7. Sivas civarındaki Maltepe sondajı.
8. Antalya'da Perge kazısı.
9. Küçükçekmece civarındaki Atıfbey çiftliği sondajı.

Bu gezi, kazı, araştırma ve sondajlar hakkında yüksek Kurulunuza kısaca malûmat vermek istiyoruz :

1. *Prehistorik ve arkeolojik araştırmalar.* — Üyelerimizden Profesör Dr. Şevket Aziz Kansu'nun Başkanlığı altındaki prehistorik ve arkeolojik araştırmalar heyetinden asistan Kılıç Kökten ve iki arkadaşı, bu yıl da Antalya, Urfa, ve Gaziantep çevrelerinde 81 gün süren bir araştırma yapmışlardır. Heyetin elde ettiği neticeler şunlardır :

a) Antalya çevresindeki Gurma mağaralarında ve civarında yapılan araştırmalar prehistoryayı ilgilendirecek bir belge vermemiştir. Burada bakır ve Yunan - Roma devirlerine ait çanak çömlek parçalarıyla bazı küçük eserler bulunmuştur.

b) Antalya'nın kuzey batısında ve Burdur - Antalya yoluna yakın bulunan Yağce köyündeki Karain mağarasında kazı ile meydana çıkarılan sileksten yapılmış musteriyen uçlar bu bölge prehistoryası için önemlidir.

c) Diyarbakır'da, Bismil, Silvan ve Ergani ilçeleri dolaylarında yapılan araştırmalarda yeniden birçok höyükler tesbit edilmiştir. Bakır devrine ait bir harp baltası, sileks âletler, bakır çağı çanak çömlekleri elde edilen eserler arasındadır.

d) Urfa çevresinde, Siverek ve Bozova ilçelerinde yapılan araştırmalarda bakır çağı çanak çömleği ile levalvazo - musteriyen yonga âletler bulunmuştur.

e) Urfa'nın 13 kilometre güney doğusundaki Sultantepe höyüğünde yapılan araştırmalar daha verimli olmuştur. Burada muhtelif devirlere ait çanak çömlekten başka bir tablet, ufak ve kabartma bir insan tasviri ve bir idol elde edilmiştir. Tablet Profesör Landsberger tarafından okunmuştur. Bu tablet muahhar Asur devrine aittir ve köyün üzüm ve şarap vergilerinin derhal tahsil edilip gönderilmesine dair bir mektuptur. Urfa bölgesinde tesbit edilen 100 kadar höyük bu bölgenin önemini göstermektedir.

f) Gaziantep çevresinde Dülük ve Metmenge köylerinde Paleolitik âletler bulunduğu gibi birçok höyükler de tesbit edilmiştir.

2. *Alaca Höyük kazısı.* — Üyelerimizden Bay Hâmit Koşay'ın Başkanlığı altında bulunan Alaca-höyük kazı heyeti bu yıl 6 ekim'de işe başlamış ve çalış-

malar bir buçuk ay devam etmiştir. Bu çalışmalar sonunda Eti tabakaları genişletilmiş, bakır çağı yerleşme katları arasında araştırmalar yapılmıştır. Eti tabakasıyla bakır çağı katları arasında önemli küçük buluntulara raslandığı gibi, bilhassa bakır çağı mimarlığının kalkolitik yerleşme geleneğine bağlı olduğu görülmüştür.

3. *Demircipınar sondajı*.—Alacahöyük heyeti Çoruma bağlı Misler ovacığı köyü civarındaki Demircipınar adlı mevkide bir araştırma yapmıştır. Burada Eti çağı tahkimat mimarlığına tamamen uygun plân veren duvar temelleri, pek çok Frik devri seramiği bulunmuştur. Mevsim yağışlı olduğu için esaslı araştırmalar gelecek yıla bırakılarak küçük bir sondajla yetinilmiştir.

4. *Çankırıkapı kazı yeri civarındaki Maliye Meslek Okulu ve Soğukkuyu sandajı*.—Çankırıkapı'daki Roma hamamı yanında inşa edilmiş olan Maliye Meslek okulunun bahçesinde, bahçe tesviyesi münasebetiyle Kurum Arkeoloğu Mahmut Akok tarafından yapılan sondajda hamam plânını ikmal eden temel izlerine raslandığı gibi, aynı mahalle yakın Soğukkuyu denilen yerde askerî cezaevinin inşası münasebetiyle meydana çıkarılan temel izleri üzerinde küçük bir sondaj yapılmış ve burada kesif bir klâsik çağ yerleşmesi arasında Ankara'nın mimarlık tarihi bakımından önemli küçük bir hamam yapısı bulunarak plân ve fotoğrafları alınmıştır.

5. *Lerdüğe tümülüsü araştırması*.—Samsun ilinin Havza ilçesine bağlı Lerdüğe köyünde define araştırmacıların bilmiyerek bir tümülüse girdikleri haber verilmesi üzerine Millî Eğitim Bakanlığının müdahalesiyle bu araştırma durdurulmuş ve Alacahöyük kazı heyeti bu işle de ilgilenerek yerinde incelemeler yapmıştır. Açılan tümülüsün içinde üzeri yarım daire tonozlu kesme taşla yapılmış dik dörtgen biçimli plânla bir mezar odası ve uzuncu bir koridor (Dromos) bulunmuştur. Mezar odasıyla odaya giriş kapısının duvarlarında kırmızı renkle yapılmış süsler ve insan, hayvan tasvirleri görülmüştür. Mezarda bulunan küçük eserler Ankara Arkeoloji müzesine getirilmiştir. Bu eserlere nazaran mezarda son tetfinin tahminen milâttan sonra ikinci asırda yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu sahada içerisine girilen tümülüsten başka daha dört yığma tepenin mevcut olduğu görülmüştür.

6. *Sivas kalesi sondajı*.—Sivas kalesinde dikilecek anıtın yerini hazırlamak maksadiyle burada bir toprak tesviyesi yapılmakta olduğunu haber alan Kurumumuz kalenin arkeolojik durumunu tesbit mahsadiyle arkeoloji doçenti Tahsin Özgüçü Sivas'a göndermişti. Tahsin Özgüç burada Sivas ilinin de yardımıyla bir ay kadar süren bir kazı yaparak vaziyeti aydınlatmıştır. Bu kazının verdiği sonuca göre, Sivas'ın gerçekten Akropolis olan bugünkü Topraktepenin milâttan önce ikinci binin başlangıcından beri iskân edildiği, kalınlığı iki metreyi aşan bir Eti yerleşmesinin mevcudiyeti ile meydana çıkmış, fakat Roma ve Bizans yerleşmesine tanıklık eden en küçük bir ize rastlanmamıştır. Yapı kalıntıları arasında bulunan ve Selçuk Sultanı ikinci Rükneddin Süleyman Şah zamanına ait olan (Hierî 592-600) elinde üç çatalı bir mızrak tutan süvarili sikke ile tamamlanamayan kitabeli eksik çini parçaları ve her tarafta görülen Selçuk'lulara has yapı tarzı, kalenin tipik bir Selçuk eseri olduğunu meydana koymuştur. Kale Osmanlılar zamanında da kullanılmış ve tamir görmüştür.

7. *Sivas civarındaki Maltepe sondajı.* — Tahsin Özgüç Sivas'ta bulunmasından istifade ederek Sivas'ın beş kilometre batısında ve Kelhıdık köyü yanında Maltepe höyüğünde de bir sondaj yapmıştır. Yüksekliği 18, boyu 50 ve eni 40 metre olan höyüğün bir de alt şehri, Terrace'ı vardır. Asıl tepede açılan ocaklarda Etilerden önceki bakır çağı kültürünün son ve orta safhasına tekabül eden şivli bir şehir suru, 2-3 odalı özel evler ve iç Anadolu son bakır çağıyla bunu takip eden medeniyet geçişini sağlayan intikal devrinin güzel desenli kaplarıyla çağdaş maddi kültür izleri bulunmuştur. Alt şehir bu medeniyetin yalnız ilk safhasında iskân edilmiş ve tepedeki şehir surunun kurulmasıyla birlikte terkedilmiştir. Milâttan öne 2600-2000 yılları arasında tarihlenen ve Anadolu'nun ilk madenler çağını temsil eden bu medeniyet orta ve batı Anadolu'daki çağdaşlarının eşi olmakla beraber bu bölgeye has mahallî özelliklere de sahiptir. Bu çağdan sonra iskân edilmeyen Maltepe, yerini Sivas içindeki Topraktepe'ye bırakmıştır.

8. *Antalya'da Perge kazısı.* — Üyelerimizden Profesör Arif Müfit Mansel'in başkanlığı altındaki bir heyet bu yıl 1-16 Ekim'de Antalya'da Pamfilya'nın en önemli şehirlerinden Perge'nin nekropolünde bir kazı yapmıştır. Aksu köy Enstitüsüne 1940'da nakledilmiş olan, Eros ve Nike tasvirlerini muhteşem şayanı dikkat bir lâhdin bulunmuş olduğu Perge'nin batı nekropolünde yapılan araştırmalar bu mevkide şehrin batı kapısından başlayarak batı istikametinde uzanan bir mezarlık caddesinin mevcudiyetini göstermiş, bu caddenin kenarında açılan 55 m. uzunluğunda, 2,50 m. genişliğinde bir tranşe, bazan 3 m. ye kadar derinleştirilmek suretiyle 30 adet lâhdin meydana çıkmasını sağlamıştır. Bundan başka caddenin üzerindeki yamaçta 3, şehir surlarının doğusunda ise 2 lâhid meydana çıkarılmış, böylece bu araştırmalarımızda 35 parçalık önemli bir lâhid koleksiyonu elde edilmiştir. Kısa tarafları caddeye müteveccih olmak üzere yan yana dizilmiş ve üzerleri Perge akropolünden inen sellerin getirdiği topraklarla pek erken örtüldüğünden iyi muhafaza edilmiş olan bu lâhitlerden bazılarının üzerinde girland, Medüz başları, kuşlar, Eros ve Psyche'den müteşekkil gruplar, yahut tiyatro maskeleri göze çarpmakta, bunlar ve kabartma tasvir ihtiva etmeyen diğer lâhidler ise ekserisi güzel harflerle yazılmış kitabelere sahip bulunmaktadırlar. Bu kitabeler Perge'de yaşamış zengin aileler, bunların akrabaları hakkında bize canlı bir fikir vermekte, sık sık rastlanan «Marcus Aurelius» adları bütün bu grubun M. S. 212 senesinde neşrolunan «Constitutio Antoniniana» dan sonra, yani M. S. 3 üncü asrın ilk yarısında yapılmış olduğunu göstermektedir. Bu lâhitlerden bilhassa önemli bulunan beş parçanın Antalya müzesine nakli sağlanmıştır.

Bu esas kazının yanında heyet Perge civarında bulunduğu anlaşılan, fakat yeri bugüne kadar tesbit edilmemiş olan meşhur Artemis Pergaia mabedini bulmak için gerek Perge akropolünde, gerek Aksu Köy Enstitüsünün karşısındaki Eylik tepede sondajlar yapmış, mâbedi bulamamakla beraber bazı önemli topoğrafik sonuçlar elde etmiştir.

Mahdut vasıtalarla kısa bir zaman içinde yapılan bu kazı, Antalya bölgesinde yapılmış ilk metodik araştırma olup bütün bu havalinin toprak altında ne

kadar büyük hazineler ihtiva ettiğini göstermiş olduğundan dolayı da hususî bir ehemmiyet taşımaktadır.

9. *Küçük-çekmece civarındaki Atıfbey çiftliği sondajı.*—Evelce Kurumumuz tarafından açılmış olan Regium şehrinin civarında ve Atıfbey çiftliği denilen yerde taş çıkarılırken bazı mezarlara tesadüf edilmesi üzerine burada bir sondaj yapılması kararlaştırılmış ve bu işe üyelerimizden İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdürü Aziz Ogan memur edilmiştir. Arkadaşımız 9 Ekim'le 25 Ekim arasında burada bir araştırma yapmıştır.

Bu araştırma sonunda evelce o civara yapılacak evler için taş çıkarılırken raslanan hipoje'nin tam plânı elde edilmiş ve bu mintakanın Tarih Kurumu tarafından hafredilmiş olan Regium şehrinin nekropolü olduğu kesin olarak anlaşılmıştır.

Meydana çıkarılan hipoje iki inşa devri gösteren bir bina'dır. Bu bina-da ilk önce üzeri tonoz örtülü dik dörtgen biçimli ve yan duvarlarında dört adet niş ihtiva eden bir oda yapıldığı anlaşılıyor. Bu odanın döşemesi altında birbirine eşit büyüklükte ayrıca dört mezar bulunmaktadır. Bu binaya sonradan bir medhal kısmı eklenmiştir. Bu medhal dört kademelik bir merdiven ihtiva etmektedir, bu merdiven ile hipoje kapısı arasında ufak bir sahanlık mevcuttur. Bu medhalin duvarlarına dış tarafta temas eder vaziyette yapılmış ayrıca iki mezara daha tesadüf edilmiştir. Bu mezarlar ve medhal kaba bir işçilik göstermektedirler ve aynı zamanda yapılmış olmaları gerekmektedir.

Burada bulunan ve İstanbul Müzesinde muhafaza edilmekte olan Roma çoğuna ait mezar taşları ile yukarıda anlatılan hipoje, mevkiin önemini göstermektedir.

Türk - İslâm Devri Kitabeleri Derleme Heyeti Çalışmaları

Kitabeler Heyetinin İstanbul bürosu çalışmalarını 1946 yılı sonunda bitirmiştir.

İstanbul bürosunun 1946 yılı sonuna kadar derlediği kitabe sayısı 17.054'ü bulmuştur. Şimdi bunların türlü yönden ayırımlarına başlanmıştır. Yakın bir gelecekte bunları ilim dünyasına yayınlama imkânını da bulacağımızı umuyoruz.

Ankara bürosu azasından Yusuf Akyurt bu yıl 5 Nisan'dan 7 Eylül'e kadar beş aylık bir seyahate çıkarak Adana, Tarsus, Mersin, Bor, Niğde, Sivas, Tokat, Divriği, Kayseri ve Aksaray kasaba ve şehirlerindeki belli başlı tarihî eserlerin plânlarını almış, kitabelerini tesbit etmiş ve vakfiye suretlerini çıkarmıştır. Bay Yusuf Akyurt bu müddet içinde 100 cami, mescit ve zaviye, 15 medrese, 4 hamam, 5 han, 6 köprü, 3 kale, 3 bedesten, 34 çeşme, 3 darüşşifa, 1 kütüphane, 42 türbe, 148 mezar tetkik etmiş, 45 plân ve kesit yapmış ve 367 parça kitabe tesbit cylemiştir. Arkadaşımızın tetkik ettiği eserlere ait mahallinde, ve Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğünde istinsah ettiği vakfiyelerin adedi ise 44 dür. Bunların mühim bir kısmı arapçadır, bunlar da türkçeye çevrilmiştir.

Yüksek Mimar Ali Saim Ülgen, Sinan monografisi için bu yıl içinde yeniden Sinan'ın eserlerine ait 41 parça plân ve rölöveyi ikmal ederek Kuruma teslim etmiştir.

Milletlerarası münasebetlere doğru ilk adım

İkinci dünya savaşının çıktığı gündenberi milletlerarası bilim münasebetleri kesilmiş bulunuyordu. Bu sene bu münasebetlerin başlamasına doğru ilk adımın atılmış olmasını görmekle büyük bir bahtiyarlık duymuş bulunuyoruz. Milletlerarası antropoloji ve etnoloji bilimleri kongresinin daimi meclisinde âza bulunan Yönetim Kurulumuz üyelerinden Profesör Şevket Aziz Kansu ile üyelerimizden Remzi Oğuz Arık, vaki olan davet üzerine, bu meclisin 1946 nisanında Londra'da yapılan toplantısına katılmışlardır. Önümüzdeki yıllarda bu münasebetlerin çoğalmasını dileriz.

Anıtları Koruma Kurumuna yapılan yardım

Geçen Genel Kurul toplantısında bahis konusu olan «Türkiye anıtlarının korunmasına ve onarımına yardım derneği» bu yıl içinde kurulmuştur. Çalışmalarını yakından takip ettiğimiz bu kuruma 300 liralık bir yardım yaparak ilk çalışmalarını teşvik etmiş bulunuyoruz. Kurumun anıtlarımızın korunma ve onarımında çok faydalı işler göreceğine inanıyoruz.

Yeni Üyeler

Bu yıl içinde İstanbul Üniversitesi İlk Çağlar Tarihi Doçenti Afif Erzen'le, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Eti dili ve tarihi Doçenti Sedat Alp, Kurumumuzun aslı üyeliğine seçilmişlerdir. Bu iki genç ve değerli arkadaşımızı aramızda görmekle sevinç duymaktayız.

Raporumuza son verirken hepinizi sevgi ve selâmlarız.

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1945 YILI YEDİ AYLIK HESAPLARI HAKKINDA DENETLEME KURULU RAPORU

TARİH KURUMU YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

Türk Tarih Kurumunun 1945 takvim yılı yedi aylık bütçesi âdi ve olaganüstü olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Her iki bütçeye taalluk eden hesaplar, defterler ve sarf evrakı üzerinde tarafımızdan incelendi.

Bu incelemenin sonucunu bildiriyoruz :

Kurumun 1945 yılı yedi aylık âdi bütçesinin gelir ve gider kısımları 140 bin lira olarak tahmin edilmiş ise de, bu müddet zarfında neşriyat hasilâtından 1.097,58 ve aza aidatından 13 lira olmak üzere cem'an 1.110,58 lira noksan tahsilâta mukabil diğer gelirlerden 5.658,49 lira fazla tahsilât olmuş ve bu suretle varidat bütçesi 4.547,91 lira fazlasıyla 144.547, 91 lira üzerinden kapanmıştır.

Masraflar 111.395,09 liradır.

Âdi bütçeden 1946 yılına 33.152,82 lira devredilmiştir. Bu miktarın 1.337 lirasının Merkez Bankası Ankara Şubesinde 1548 numaralı hesapta 229,71 lirasının Merkez Bankası İstanbul Şubesinde 1595 numaralı hesapta 31.591,11 lirasının da muhtelif hizmetler ve bilhassa hafriyat, telif, tercüme ve kitabeler heyeti masrafları için verilmiş avanslardan henüz mahsubu yapılmayan bakıyelerden ibaret olduğu anlaşılmaktadır.

1945 yılı yedi aylık bütçenin gelir ve gider kısımları ile bunlardan tahsil ve sarfolunan miktarları ve 1946 yılına devrolunan bakiyelerin nerelerde bulunduğunu avans bakiyelerinin müfredatını gösteren cetveller bu raporumuza bağlıdır.

Olağanüstü bütçeden sarfiyat olmamıştır. Bu bütçeyi teşkil eden 250 bin liranın karşılığının %6 faizli iki yüz adet binlik tasarraf bonosu %7 faizli ve otuz adedi binlik kırk adedi beş yüzlük Milli Müdafaa bonosundan ibaret bulunduğu ve İş Bankası Ankara Şubesinde 306 numaralı dosyada muhafaza altında olduğu görülmüştür.

1 Haziran 1945 den 31 Aralık 1945 tarihine kadar yedi aylık bütçe yılı içinde yapılan sarfiyata ve tahsil olunan gelirlere ait bütün gider ve gelir evrakile defterleria usulüne uygun ve takdire şayan bir titizlikle tanzim edilerek muhafaza edilmekte olduğunu derin saygılarımızla bildiririz. 1. II. 1947

Türk Tarih Kurumu Üyesi
Ankara Milletvekili
F. ÖYMEN

Danıştay Üyelerinden
F. ERCİYEŞ

Büyük Millet Meclisi
Muhasebe Müdürü
M. BULAK

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1946 YILI HESAPLARI HAKKINDA DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRK TARİH KURUMU YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

Türk Tarih Kurumu'nun 1946 yılı bütçesi âdi ve olağanüstü olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Her iki bütçeye taallük eden hesaplar, defterler ve sarf evrakı tarafımızdan incelendi.

Bu incelemenin sonucunu bildiriyoruz :

Kurum un 1946 yılı âdi bütçesinin gelir ve gider kısımları 250 bin lira olarak tahmin edilmiş ise de, bu müddet zarfında âza aidatından 25 diğer gelirlerden 17,02 lira olmak üzere cem'an 42,02 lira noksan tahsilât olmuş ve buna mukabil neşriyat hasılâtından 1.402,57 ve faizlerden 784,68 lira olmak üzere cem'an 2.189,25 lira fazla tahsilât yapılmış ve bu suretle yıl bütçesi 252.147,23 lira üzerinden kapanmıştır.

Masraflar 202.632,25 liradır.

Âdi bütçeden 1947 yılına 49.664,98 lira devredilmiştir. Bu miktarın 15.559,10 lirası Merkez Bankası Ankara Şubesinde 1.548 numaralı hesapta, 5.143,18 lirası Merkez Bankası İstanbul Şubesinde 1595 numaralı hesapta ve 28.962,70 lirasının da muhtelif hizmetler ve bilhassa telif, tercüme ve hafriyat masrafları için verilmiş ve yıl sonunda henüz mahsubu yapılmayan bakiyelerden ibaret olduğu anlaşılmıştır.

1946 yılı bütçesinin gelir ve gider kısımları ile bunlardan tahsil ve sarfolunan miktarları ve 1947 yılına devrolunan bakiyelerin nerelerde bulunduğunu, avans bakiyelerinin müfredatını gösteren cetveller bu raporumuza bağlıdır. Olağanüstü bütçeden sarfiyat olmamıştır. Bu bütçeyi teşkil eden 250 bin liranın karşılığının %6 faizli iki yüz adet binlik tasarruf bonosu ile %7 faizli ve

otuz adedi binlik kırk adedi beş yüzlük Millî Müdafaa bonosundan ibaret bulunduğu ve İş Bankası Ankara şubesinde 306 numaralı dosyada muhafaza altında olduğu görülmüştür.

1945 ve 1946 senelerinde âdi bütçe ile bir de olağanüstü bütçe tanzim edildiği görülmüş ve bu son bütçenin bina inşaatı karşılığı olarak mevcut tutulan 250.000 lirayı ihtiva eylediği anlaşılmıştır. Bina inşaatı karşılığı olan bu para için ayrıca olağanüstü adı altında bir bütçe tertibi muvafık bulunmadığından bu miktarın da âdi bütçe içine alınarak mahiyetini tebarüz ettirecek sarıh bir halde tefrikini temin için «inşa olunacak bina karşılığı» namı altında gösterilmesi muvafık olacağı düşünülmüştür.

1 Ocak 1946 dan 31 Aralık 1946 tarihine kadar on iki aylık bütçe yılı içinde yapılan sarfiyata ve tahsil olunan gelirlere ait bütün gider ve gelir evrakıyla defterlerin usulüne uygun olarak tanzim ve muhafaza edilmekte bulun-
buğunu derin saygılarımızla bildiririz. 1.II.1947.

Türk Tarih Kurumu Üyesi
Ankara Milletvekili
F. ÖYMEN

Danıştay Üyelerinden
F. ERCİYEŞ

Büyük Millet Meclisi
Muhasebe Müdürü
M. BULAK